

TRAJNI ČAS UMETNOSTI – Novosadska neoavangarda 60–ih i 70–ih godina xx veka

Javna diskusija "IZOSTAVljena ISTORIJA" povodom otvaranja izložbe, novembar 2005.

Moderator diskusije:

Želimir Žilnik – filmski reditelj, Novi Sad

Učesnici diskusije:

Dr. Zvonko Maković, istoricar umetnosti, šef Katedre za istoriju umetnosti na Filozofskom Fakultetu u Zagrebu

Dr. Latinka Perović, istoričar, Beograd

Dr. Nebojša Popov, sociolog, urednik časopisa "Republika", Beograd

Lazar Stojanović, filmski reditelj, Beograd

Prof. Dr. Miško Šuvaković, teoretičar umetnosti, Univerzitet Umetnosti Beograd

Balint Szombathy, umetnik, Novi Sad / Budimpesta

Cilj tribine "Izostavljena istorija" je da se predstavi deo lokalne istorije koja javnosti i dalje nije poznata ili je često fragmentarna i zasnovana na ličnim interpretacijama. Osnovna pitanja tokom tribine biće vezana za slobodu umetničkog izražavanja i (ne)mogućnost rada u uslovima politički kontrolisane javne sfere sa akcentom na lokalni kontekst Novog Sada. Koliko se globalna politika prelamala na ovu novosadsku scenu, a koliko su dešavanja oko Tribine mladih proizvod lokalnih interakcija u kulturi i politici Novog Sada? To vreme je na globalnom planu obeležio Vijetnam, demonstracije i omladinski bunt, okupacija Čehoslovačke, poslerankovićevska liberalizacija i rehabilitacija nacionalizama u Jugoslaviji, studentske demonstracije, a zatim i državna reakcija na liberalne tendencije.

Tribinu treba posmatrati kao početak zajedničke rasprave u javnosti, a medijska promocije izložbe "Trajni čas umetnosti" i diskusije "Izostavljena istorija" bi trebalo da otvori ovo polje za dalja interdisciplinarna istraživanja iz oblasti istorije i teorije umetnosti, sociologije, kulturologije, politikologije i istorije.

Između 1972. i 1974. godine smenjeni su urednički odbori novosadskih umetničkih i književnih časopisa Polja, Őj Symposiuma na mađarskom, studentskog časopisa Index, i filmske kuće Neoplanta. Godine 1971., umetnici Slavko Bogdanović i Miroslav Mandić su bili osuđeni i zatvoreni zbog svojih umetničkih aktivnosti. Filmovi uspešne filmske kuće Neoplante su bili bunkerisani i zabranjeni za distribuciju. Sprovedena je opsežna akcija tokom koje je onemogućen intelektualni, kulturni pa i demokratski potencijal lokalne sredine. Sada, posle trideset i više godina neophodna je revalorizacija umetničke prakse tog vremena koja je bila usko vezana za osnovne principe

demokratije i prava na slobodu govora i izražavanja.

Upravo politički događaji krajem osamdesetih u Novom Sadu su pokazali slabost društvene i demokratske alternative, a u vezi sa tim tokom tribine možemo postaviti i pitanje da li je diskontinuitet koji se desio početkom sedamdesetih oslabio društvenu percepciju i inhibirao kritičku branu populističkim tendencijama kasnih osamdesetih. S obzirom da su učesnici tribine iz Beograda, Novog Sada i Zagreba, nadamo se da ćemo dobiti i jasniju interpretaciju šta se dešavalo na Tribini mladih i oko nje.

Javni razgovor "Izostavljena istorija" s jedne strane će pokušati da rasvetli šta se dešavalo početkom sedamdesetih u Novom Sadu, a sa druge da ponudi moguće modele kako čitati i pisati novu istoriju sedamdesetih godina.

Moderator tribine:

ŽELIMIR ŽILNIK

Filmski reditelj. Glavni urednik Tribine mladih u periodu 1961–62. godine. Reditelj brojnih kratkometražnih, dokumentarnih, igranih filmova i dokumentarnih TV drama. Celu prvu fazu filmskog rada Žilnik posvećuje savremenim temama, koje uključuju društvenu, političku i ekonomsku kritiku svakodnevice. Studentske demonstracije 1968. godine, tema su i Žilnikovog prvog igranog filma "Rani radovi" (1969). Radeći filmove u novosadskoj "Neoplanti", Žilnik se nalazio u okruženju prvih konkretnih akcija vojvođanske "nove umetničke prakse" šezdesetih i sedamdesetih (Tribina mladih, grupa K&D, Bosch+Bosch itd.), te i njegovi rani filmovi nose pečat svakovrsnog eksperimentisanja i slobodnog izražavanja. "Rani radovi" su bili zabranjeni posredstvom državne cenzure. Film je dobio Grand Prix Zlatnog medveda na Festivalu u Berlinu. Njegov film "Marble ass" iz 1995. godine je nagrađen na Festivalu u Berlinu.

www.zelimirzilnik.net

Učesnici na tribini:

Dr ZVONKO MAKOVIĆ

Šef Katedre za modernu umetnost i vizualne komunikacije na Filozofskom Fakultetu u Zagrebu. Autor brojnih izložbi i monografija posvećenih značajnim hrvatskim umetnicima. Kurator nacionalnog paviljona Hrvatske na 49. Venecijanskom bijenalu, oštar kritičar političkih i društvenih prilika u Hrvatskoj tokom 90–ih. Bio je jedan od urednika "Parket salona" na Tribini mladih 1971.

Dr LATINKA PEROVIĆ

Istoričar i publicista. Bila je predsednik SK Srbije od 1969 – 1972. kada je zajedno sa Markom Nikezićem i saradnicima smenjena pod optužbom za liberalizam. Od tada radi na proučavanju istorije moderne srpske države. Radila je u Institutu za noviju istoriju Srbije od 1976. do 1998. god. Od 1993. god. je glavni i odgovorni urednik časopisa "Tokovi istorije".

Dela: Zatvaranje kruga, Sarajevo 1991., "Politička elita i modernizacija u prvoj deceniji nezavisnosti srpske drzave, Srbija u modernizacijskim procesima" – naučni skup, Beograd 1994.

Dr NEBOJŠA POPOV

Sociolog, glavni i odgovorni urednik časopisa "Republika". Bio je član odbora "korčulanske škole" i sekretar časopisa "Praxis", koji je izlazio u periodu od 1964. to 1974. godine. Zajedno sa grupom profesora, među kojima su Zagorka Golubović, Mihailo Marković i Dragoljub Mićunović, izbačen je sa beogradskog univerziteta 1975. godine. Učesnik je antiratnog pokreta početkom devedesetih. Naučni je savetnik Instituta za filozofiju i društvenu teoriju. Oblasti istraživanja: socijalna istorija, politička sociologija, društveni konflikti.

LAZAR STOJANOVIĆ

Filmski reditelj i publicista. Rodio se i školovao u Beogradu. Tokom poslednjih 15 godina živi i pretežno radi u SAD. Bavio se pozorištem, kritikom, podučavanjem, uređivanjem publikacija i dokumentarnim filmom. Neslaganje s vladajućom politikom, ranije Jugoslavije, a sada Srbije, u značajnoj meri obeležava njegovu javno delovanje. Autor je igranog filma "Plastični Isus"

napravljenog 1971., zaplenjenog, a zatim oslobođenog i prikazanog 1990. godine.

Dr MIŠKO ŠUVAKOVIĆ

Suosnivač i član konceptualne Grupe 143 (1975–1980). Suosnivač i član neformalne teorijske i umetničke "Zajednice za istraživanja prostora" (1982–1989.). Saradnik grupe "Teorija koja hoda" (2000 – 2002) i saradnik "TkH – centra za teoriju i praksu izvođačkih umetnosti" (od 2002). Bavi se performance art–om između 1974. i 1980. godine. Teorijskim performansom se bavi od 1998. godine. Uređivao časopise: Katalog 143 (1975–78.), Mentalni prostor (1982–87), Transkatalog (1995–98) i TkH (od 2001). Redovni profesor na Fakultetu muzičke umetnosti. Predaje na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu, a na Interdisciplinarnim magistarskim studijama Univerziteta umetnosti u Beogradu je koordinator grupe za "Teoriju umetnosti i medija".

BALINT SZOMBATHY

Multimedijalni umetnik, pisac i dizajner, osnivač grupe Bosch + Bosch. Područja umetničkog rada: instalacije, performansi, mail art, vizuelna poezija i kritika. Bio je tehnički urednik i dizajner Uj Symposiona. Živi i radi u Novom Sadu i Budimpešti.